

Hoe we uit de coronacrisis komen

Lodewijk Asscher

“Papa, we zijn tenminste wel lekker veel samen”, zei mijn jongste zoon (8) tevreden terwijl ik net de wanhoop nabij was over de combinatie van een politieke baan en thuisonderwijs. Ik heb niets met de zweverige berichten dat het virus ons in balans brengt met de natuur en met elkaar. De praktijk bij ons thuis bestaat uit twee bellende ouders en drie jongens die ondanks onze pogingen tot thuisonderwijs school en vriendjes missen.

Het virus veroorzaakt over de hele wereld ernstig zieken en rukt dierbaren weg uit onze samenleving. Het maakt dit tot een angstige tijd. En het is nogal een verschil of je binnen moet blijven in een klein appartement met veel kinderen of dat je ruimte hebt om te ademen.

En toch had mijn jongste ook een punt.

Het is bijna niet voor te stellen hoe anders ons leven er nog kort geleden uitzag. Zie je nu op tv films of eerder opgenomen programma's dan zijn al die aanrakingen bijna onwerkelijk. Het kabinet vraagt ons op zoek te gaan naar “het nieuwe normaal” maar hoe doe je dat als niets meer gewoon is?

Nog is men bezig om het virus onder controle te krijgen. Toch is het tijd om na te denken over hoe we straks verder gaan. We kunnen niet van iedereen opofferingen vragen en daarna doorgaan alsof er niks gebeurd is. Hoe deden mensen dat bij eerdere reuzeschokken?

Ik erger me aan de oorlogstaal die sommige leiders gebruiken – het virus is geen oorlog. Maar dit is wel de grootste schok *sinds* de Tweede Wereldoorlog. Ik heb het geluk gehad als jongetje met mijn grootvader Lodewijk te kunnen praten over hoe ze toen aankeken tegen de periode daarna. Alles draaide om

hoop. Hoop voor de kinderen. Hoop op een veilig bestaan. De oorlog had mijn grootouders niet optimistisch gemaakt over de mens. Terecht helaas. Maar met de wederopbouw werd de hoop op een beter bestaan verwezenlijkt in de verzorgingsstaat waar we vandaag nog trots op zijn.

De keuzes die we nu maken om op te krabbelen uit een gewonde wereld bepalen hoe ons leven er straks uitziet. Ik moet denken aan de sluier van onwetendheid die door John Rawls werd geïntroduceerd. Niemand weet nu al precies hoe de wereld eruit ziet als we de sluier straks na de crisis optrekken. Waar heeft de crisis de grootste sociale schade aangericht? Welke sectoren zijn overeind gebleven en welke hebben het moeilijk? Wat betekent ons hervonden besef van kwetsbaarheid en lotsverbondenheid voor de inrichting van onze samenleving.

— — — —

Deze crisis is uniek: corona raakt ons allemaal, het maakt ons onzeker en kwetsbaar. Het virus laat zich niet sturen. Komen we hier beter uit? Niet vanzelf. Corona betekent naast een gezondheids crisis, ook een economische crisis en een sociale crisis. Thuis moeten blijven kan prettig zijn met een zeker inkomen, met ruimte en een fijne tuin. Het kan ook een enorme straf zijn als je thuis nooit veilig heeft gevoeld en werk en school de kansen waren om daaraan te ontsnappen. Corona raakt wie kwetsbaar is dubbel zo hard. Denk aan de eenzaamheid in verpleeghuizen en de wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg. In deze onzekerheid en kwetsbaarheid hebben mensen en de samenleving behoefte aan zekerheid. Over hoe we hier uitkomen. Over hoe we de pijn eerlijk en fatsoenlijk verdelen. Het kan niet zou zijn dat van iedereen opofferingen worden gevraagd en de aandeelhouders, grootverdieners en multinationals - die zich in goede tijden afkeren van de publieke zaak - nu als eerste de hand bij de overheid ophouden en straks als eerste profiteren als het weer beter gaat. Toch is duidelijk dat ongelijkheid en onzekerheid na de crisis verergeren bij een verkeerde reactie.

In sommige opzichten geven de Verenigde Staten ons inzicht in hoe die samenleving eruit zou zien. Een economie met ongekend veel miljardairs maar zonder schokdempers. Grote groepen mensen zonder verzekering en zonder sociaal vangnet. In de VS wordt meer dan zeventig procent van de sterfgevallen in sommige steden en staten gevormd door Afro-Amerikanen.¹ Onderliggende gezondheidsproblemen als obesitas en hart- en vaatziekten komen veel meer voor bij de armere delen van de bevolking.

De wereld staat nu voor vier verschillende crises: een gezondheidscrisis, een economische crisis, een sociale crisis en een klimaatcrisis. De ene crisis proberen op te lossen zonder aan de andere te denken zorgt slechts voor een verschuiving van de problemen.² Het dominante neoliberale denken van de afgelopen veertig jaar biedt geen oplossing.³ We komen uit een tijd waarin de markt het doel was, het individu de oplossing en de overheid het probleem. Het systeem van veertig jaar marktdenken is technisch failliet. En moreel ook. Een economie waarin een kleine groep steeds profiteert terwijl mens en planeet de rekening kregen is niet houdbaar. In tegendeel, de gedachte dat het nastreven van eigenbelang ons allemaal rijker zou maken (*greed is good*), heeft mens, planeet en samenleving extra kwetsbaar gemaakt.

Zo liet onderzoek van SOMO zien dat de zevenentwintig grootste farmaceutische bedrijven de afgelopen twintig jaar steeds meer gericht zijn geraakt op het aangaan van lucratieve financiële constructies in plaats van het uitvinden of produceren van breed toegankelijke medicijnen of vaccins tegen virussen zoals het nieuwe coronavirus.⁴

Het geeft de armoede van marktdenken aan als alternatief voor publieke waarden. Of het nu gaat om het afstoten van de faciliteiten om zelf vaccins te ontwik-

---

¹ <https://www.nytimes.com/2020/04/07/us/coronavirus-race.html>

² <https://www.project-syndicate.org/commentary/covid19-crises-of-capitalism-new-state-role-by-mariana-mazzucato-2020-03>

³ Zie Collier, P. (2018), *The Future of Capitalism*, Harper

⁴ <https://www.somo.nl/nl/private-gains-we-can-ill-afford/>

kelen of om de verdeling van beschermingsmiddelen. Vliegtuigen beladen met mondkapjes die tijdens de vlucht de koers verleggen. Niet naar een ernstiger getroffen gebied maar naar een hogere bidder. Farmaceuten die niet in staat zijn om te leveren maar niet bereid zijn kennis te delen zodat anderen alsnog testcapaciteit kunnen produceren. De onzichtbare hand van de markt stuurt ons vaak de verkeerde richting op. Dat betekent voor mij dat we afscheid moeten nemen van de gedachte dat de markt alles beter kan dan de overheid.

Deze tijd laat ook de enorme kwetsbaarheid van het aandeelhouderskapitalisme zien. Bedrijven vervullen een essentiële rol in de maatschappij, voor hun werknemers, hun klanten en de samenleving. De laatste decennia leken de aandeelhouders voor veel bedrijven echter belangrijker dan samenleving. Een pijnlijke illustratie is KLM dat de afgelopen jaren 200 miljoen euro heeft besteed aan het opkopen van aandelen om daarmee de prijs van de aandelen op te stuwen en de bonussen van de bazen te boosten. Nu wil KLM staatssteun om te overleven en ook nog eens 1500-2000 man ontslaan. Socialisme voor de rijken, vrije markt kapitalisme voor de rest. De Groningse econoom Dirk Bezemer maakt in de Groene Amsterdammer een simpel rekensommetje. Met het geld voor de opkoop van eigen aandelen hadden ze die 2.000 mensen allemaal € 100.000 kunnen betalen.⁵ Bedrijven die er normaal een sport van maken zo min mogelijk bij te dragen aan de samenleving, zoals booking.com, staan nu vooraan in de rij om steun te vragen.

Het coronavirus maakt ook duidelijk dat de *winner takes most*-economie faalt. De economie waar de winsten steeds gaan naar een kleine groep terwijl de kosten - of het nu gaat om onzekerheid, vervuiling of stress - worden afgewenteld op ons allemaal. De risico's van onze economie zijn neergelegd bij groepen die deze risico's het minste kunnen dragen. Nu dreigen flexwerkers en zzp'ers weer als eersten de klap op te vangen. Het is het privatiseren van sociale risico's. Het is duidelijk dat velen die klappen niet kunnen opvangen. Dat het een ideologische zinsbegoocheling was om te geloven dat iedereen in staat is om

---

⁵ <https://www.groene.nl/artikel/redden-we-werknemers-of-bedrijven>

individueel voldoende buffers te sparen om onkwetsbaar te zijn voor tegenvallers.

— — — —

De samenleving na corona moet gebaseerd zijn op het besef dat we op elkaar zijn aangewezen. We delen één planeet. We delen één land. Wie puur voor zichzelf kiest, staat machteloos tegenover de nieuwe risico's. Niemand is onkwetsbaar. In een onzekere wereld moeten we daarom de risico's eerlijk verdelen. Ik zie een systeem dat op zijn eind loopt en tegelijkertijd veel om hoopvol over te zijn. De kracht van onze publieke sector. De innovaties van ondernemers die razendsnel aanpassen en omschakelen naar een duurzamere toekomst. Een nieuw besef van saamhorigheid en lotsverbondenheid. Mensen laten massaal zien dat ze om elkaar geven en bereid zijn te delen. Van kinderen die tekeningen maken voor ouderen tot ouderen die online voorlezen aan kinderen. Solidariteit is een oplossing in plaats van een probleem. Daarbij hoort dat we de opbrengst van dat samenwerken eerlijk moeten verdelen en dat we zorgen voor een fatsoenlijke basis voor iedereen: bestaanszekerheid.

Daarbij past een herwaardering van de beroepen die het belangrijkste werk doen voor ons allemaal. De verpleegkundigen, de onderwijzers, de agenten, de vakkenvullers, de pakjesbezorgers, de medewerkers van het Openbaar Vervoer. De torenhoge beloning van de topmensen in het bedrijfsleven steekt af tegen die van de zorgmedewerkers. De waardering van vandaag mag niet alleen bij applaus blijven: meer salaris, minder werkdruk, meer collega's. De herwaardering van de publieke sector moet blijvend zijn. Dat is ook wat ik heb geleerd van de vorige crisis. Ik ben trots dat we toen niet hebben bezuinigd op de bijstand, ondanks de druk van rechts om dat wel te doen. Ik ben trots dat er extra geld kwam om armoede te bestrijden. Ik heb geleerd dat we eerder en meer hadden moeten investeren in de mensen die de samenleving dragen.

Ook ongelijkheid is besmettelijk. Landen en bedrijven concurreren nu met elkaar in een race naar beneden in bescherming en belastingen. We hebben een vac-

cin nodig tegen ongelijkheid. Het coronavirus laat zien dat we allemaal kwetsbaar zijn, maar dat de mensen die er toch al minder goed voor staan veel harder geraakt worden. Omdat ze als frontliniewerkers meer risico lopen. Omdat ze ongezonder zijn. Omdat onze economie teveel risico's afschuift op mensen die deze risico's niet kunnen dragen zoals flexwerkers, zzp' er en de culturele sector. Het virus discrimineert niet, maar komt veel harder aan bij kwetsbaren. Het marktdenken schreef voor dat we risico's alleen moeten dragen. Succes is een keuze, pech daarmee je eigen schuld.

Ongelijkheid is hardnekkig maar het goede nieuws is dat we weten welke ingrediënten er in het vaccin moeten. Kansengelijkheid, herverdeling en een verzorgingsstaat die van en voor iedereen is. Pech kan ons allemaal overkomen, daarom moet iedereen kunnen rekenen op een fatsoenlijke basis. Financiële overwegingen mogen nooit leidend zijn als het gaat om toegang tot essentiële voorzieningen als zorg, onderwijs of ons rechtssysteem.

Bestaanszekerheid betekent voor de langere termijn ook dat we de creatie van werk niet alleen aan de markt kunnen overlaten. Teveel van wat van waarde is blijft nu liggen. Laten we mensen daarom een *recht op werk* geven. Waar de markt verzaakt moeten we zelf basisbanen creëren voor het doorbreken van eenzaamheid, voor veiligheid in buurten en het zorgen voor anderen. Niemand hoeft ongewenst thuis te zitten nu er zoveel is dat de samenleving nodig heeft.

— — — —

Opkrabbelen uit een gewonde wereld kan niet zonder controle over onze economie. Publieke waarden horen in publieke handen. De gedachte dat de overheid niks kan en de markt alles, is een dwaling geweest. De Italiaans-Amerikaanse econome Mariana Mazzucato heeft laten zien dat veel innovatie zijn oorsprong vindt in publieke investeringen.⁶ In onze huidige economie werkt het nu alleen zo dat de opbrengst van die publieke investeringen door private partij-

---

⁶ Mazzucato, M. (2015), *The Entrepreneurial State*, Public Affairs

en wordt binnengeharkt. De belofte dat de markt publieke diensten beter kon organiseren tegen een lagere prijs is vaker niet dan wel uitgekomen. Na corona is het tijd om duidelijk te zijn: sommige voorzieningen zijn te belangrijk om puur aan de wetten van de markt over te laten. Samenwerking in de zorg bleek de sleutel tot het opvangen van de crisis. Wat mij betreft is dat de nieuwe standaard voor de toekomst. Geen concurrentie maar samenwerking, in het belang van ons allemaal.

De wereld na corona vraagt daarbij om een overheid die zelf durft te investeren en regie durft te nemen. De grond is van ons, niet van speculanten. Data en informatie zijn van ons, niet van techbedrijven en appbouwers. Duurzame energie is van ons, niet van de *happy few*. Toegang tot grond, informatie en energie mag daarom geen monopolie zijn. Het is de taak van de overheid om dit te garanderen.

Dat betekent dat de overheid een leidende rol op zich neemt in de ontwikkeling van betaalbare medicijnen. Nederland moet het voortouw nemen om het failliete systeem van patenten en octrooien te vernieuwen zodat publieke waarden weer voorop gaan staan in medicijnontwikkeling in plaats van, zoals nu, private winstkansen. De macht van de farmaceutische industrie is te groot geworden, en gaat ten koste van het belang van ons allemaal. In de VS moest Alex Azar, de Minister van Gezondheid, toegeven dat nieuwe behandelingen of vaccins voor Corona mogelijk niet betaalbaar zijn voor alle Amerikanen.⁷ Een voor de hand liggende oplossing is om het intellectuele eigendom over vaccin tegen het coronavirus samen te brengen zodat er belang ontstaat om kennis te delen. Costa Rica heeft daarvoor gepleit in WHO verband. Nederland zou zich daarbij onvoorwaardelijk moeten aansluiten. De Raad voor Volksgezondheid heeft al eerder geadviseerd dat het makkelijker hoort te zijn om medicijnen in eigen beheer te maken en zo de macht van Big Farma te breken. Met dwanglicenties kan de overheid apothekers en andere bedrijven de mogelijkheid geven om dure medicijnen goedkoop na te maken.

---

⁷<https://www.project-syndicate.org/commentary/covid19-crises-of-capitalism-new-state-role-by-mariana-mazzucato-2020-03>

Dat betekent ook dat de overheid een leidende rol op zich neemt in het zorgen voor voldoende betaalbare woningen. Ook dat is een les die ik heb geleerd in de vorige crisis. Dat er een grote recessie aankomt betekent niet dat de woningnood ineens weg is. Het is aan de overheid om de bouw op peil te houden in perioden dat het slechter gaat. Laten we de macht van speculanten en huisjesmelkers opbreken - desnoods met onteigeningen - en zorgen dat iedereen kan rekenen op een betaalbaar huis.⁸

Dat betekent ook dat informatie en data van mensen zelf blijft. Als we moeten kiezen tussen privacy en onze gezondheid kiezen velen voor onze gezondheid, dus overheden mogen mensen niet vragen om hiertussen te kiezen. Deze keuze is namelijk vals, zoals Yuval Noah Harari ook schrijft in de *Financial Times*.⁹ We kunnen en zullen van zowel onze privacy als van onze gezondheid mogen genieten. Met goede publieke informatie, een investering om samen te werken en een grote publieke investering om testcapaciteit te verhogen moet de overheid mensen vertrouwen dat zij in hun en in het bredere maatschappelijke belang handelen. Dat is wat we tot nu toe ook zien met afstand houden en handen wassen. We houden ons hieraan omdat het het juiste is om te doen, niet omdat *Big Brother* meekijkt.

Als wordt tegengeworpen dat dan de rol van de overheid te groot wordt? In de coronacrisis konden overheden honderden miljoenen mensen in *lockdown* plaatsen, de economie stil zetten en de vrijheid beperken. Me dunkt dat we na de crisis die kracht kunnen gebruiken om mensen juist vrijheid en zekerheid te bieden. Een nieuw sociaal contract tussen overheid en burger.

Sinds Thatcher is TINA (there is no alternative) hét argument om mee te buigen. “Wen er maar!” aan is de Nederlandse vertaling. Maar als alles kan veranderen

---

⁸ Zie ook RLI (2017) *Adviesraad pleit voor modernisering grondbeleid*

⁹ <https://www.ft.com/content/19d90308-6858-11ea-a3c9-1fe6fedcca75>

in zo'n korte tijd is veel meer verandering mogelijk. TINA is dood, leve de verbeeldingskracht.

— — — —

Opbrengsten en risico's eerlijk delen betekent ook een nieuw sociaal contract met bedrijven. Volgens onderzoekers van McKinsey staat door corona een op de vier banen in Europa op het spel.¹⁰ Het is daarom logisch dat bedrijven steun krijgen, maar het is pijnlijk dat bedrijven die jaren lang hun best hebben gedaan om zo min mogelijk belasting te betalen nu als eerste hun hand ophouden bij de overheid. Tijd om de aandeelhouderseconomie tot een nieuw Rijnlants model om te vormen waarbij de belangen van bedrijven en de samenleving in balans worden gebracht.

Dit betekent dat de massieve steun die nu wordt geboden aan bedrijven voorwaardelijk moet zijn. Nu steun ontvangen betekent wat mij betreft bonussen en salaris inleveren aan de top. Nu steun ontvangen is mensen in dienst houden en recht op inspraak geven. Nu steun is straks mensen een goed contract bieden. Nu steun ontvangen is geen dividend uitkeren. Nu steun ontvangen is straks onderdeel zijn van de nieuwe post-corona economie. Een economie waar bedrijven over behaalde winst netjes belasting betalen, want met belastinggeld betalen we de dingen die goed zijn voor ons allemaal.

Bedrijven die alleen snelle winst najagen, niks ophebben met zekerheid en geen waarde toevoegen aan de samenleving hebben geen bestaansrecht. Voor de toekomst van onze werkgelegenheid en welvaart zijn werkgevers nodig die zich, samen met hun werknemers, richten op het voortbestaan van hun bedrijf op langere termijn.

— — — —

De coronacrisis en de klimaatcrisis hebben een kenmerk gemeen: We zitten in hetzelfde schuitje. Wie de voordelen van economische groei voor zichzelf wil houden en de kosten op mens en planeet wil afwentelen, krijgt de risico's

---

¹⁰ McKinsey & Company, *Safeguarding Europe's livelihoods: Mitigating the employment impact of COVID-19*, April 2020

met een boemerang terug. Samenwerken is essentieel. Het opkomend nationalisme van ieder voor zich, van het ondermijnen van internationale multinationale samenwerkingsverbanden moet stoppen.

Het is ook het moment van onze economie een duurzame en inclusieve economie van te maken. Bail-outs voor vliegtuigmaatschappijen moeten leiden tot inspraak, tot het meebetalen van aandeelhouders en obligatiehouders en tot verduurzaming. In de economie van de toekomst moet het lonender zijn om de planeet te beschermen dan om de planeet te vernietigen. We moeten de kosten voor het milieu gaan meenemen in de prijs en die prijs zo eerlijk mogelijk verdelen. Dat betekent dat de grote vervuilers moeten gaan betalen, bijvoorbeeld met een kerosinebelasting voor de luchtvaartmaatschappijen.

We moeten de aanpak van de coronacrisis combineren met de European Green Deal. Net als bij woningen en medicijnen moet de overheid een leidende rol nemen om de groene revolutie van en voor iedereen te maken. De overheid moet de lasten van verduurzaming niet bij huishoudens neerleggen en zorgen dat de voordelen bij iedereen terecht komen. De streeploze schone lucht die we nu inademen redt ook levens.

— — — —

Een pandemie bestrijden kan geen land alleen. Net zo min als de economische crisis die eruit voorkomt. Des te onverstandiger was het van Hoekstra en Rutte om Italië en Spanje te verwijten dat ze niet klaar waren voor deze crisis. Niemand was klaar voor deze crisis. De keuze is: of we stellen onze toekomst gezamenlijk veilig, als een sterk collectief. Of we gaan allemaal in ons eentje ten onder. Corona luidt ook een nieuwe fase in voor landen binnen Europa.

Een EU zonder solidariteit is geen unie. En voor een serieus debat over solidariteit tussen Noord en Zuid moeten we de fundamentele economische disbalans bespreken. De voordelen voor Noord-Europa worden stilletjes geïncasseerd (lage rente, relatief lage waarde euro in vergelijking met mark of gulden, ongekende export mogelijkheden), terwijl eventuele steun aan Zuid-Europa wordt

gepolitiseerd en afgewezen. Om nog maar te zwijgen over de kwalijke rol die Nederland te lang heeft gespeeld in de fiscaliteit. Te lang hebben ook Zuid-Europese bedrijven belastingen kunnen ontwijken via Nederland. Wie zoals Hoekstra en Rutte op hoge toon hervormingen in het Zuiden eist maar weigert om belastingontwijking via het Nederlandse fiscale stelsel aan te pakken, strooit de mensen zand in de ogen en berokkent Europa schade.

Ik geloof in een sterk, sociaal en duurzamer Europa. Voor onze eigen toekomst en voor de internationale verhoudingen. Daarom ben ik ook voor een Europees Marshallplan dat zich richt op bestaanszekerheid voor alle Europeanen om onze toekomstige economie te stutten. Europese verbinding geeft kracht, verdeeld staan we allemaal zwakker.

— — — —

Solidariteit als politieke opdracht

Verkiezingen na corona zullen in het teken staan van wederopbouw en het verdelen van de rekening. Ook in de minst ongunstige scenario's gaan we een diepe recessie in met hogere uitgaven voor sociale zekerheid en lagere belastinginkomsten, terwijl de staatsschuld flink zal zijn toegenomen. Het betekent dat een technocratische of post-ideologische politiek geen perspectief biedt.

Al te vaak geldt het recht van de sterkste, terwijl de rekening neergelegd wordt bij wat kwetsbaar is. De afgelopen tijd leek er te vaak een verzorgingsstaat te zijn voor grote multinationals en rauw kapitalisme voor de rest. Dat moet nu anders. Rechts zal bij het verdelen van de rekening altijd kijken naar de publieke sector, naar de bijstand, naar ouderen en naar huurders. Als links geen alternatief biedt zijn het alleen de populistten die nog hoop bieden.

Links moet samen optrekken om mensen te beschermen en de rekening neer te leggen bij diegenen die de rekening het beste kunnen dragen. De multinationals, de vermogenden, de topinkomens en de grote vervuilers. De rekening van deze crisis mag niet leiden tot verschraling van de publieke of culturele sector,

integendeel. Ik heb me er aan gestoord dat dit kabinet de economische rugwind en overschotten van de afgelopen jaren direct wilde gebruiken voor het grote bedrijfsleven terwijl het leraren en verpleegkundigen in de kou liet staan.

— — —

De wereld na corona. Meer van het zelfde is minder voor iedereen. Hierboven heb ik de fundamentele keuzes geschetst waar we voor staan. Doorgaan op de oude voet betekent toenemende ongelijkheid en een verdere aantasting van de fundamenten van onze samenleving. Kiezen we voor een andere, nieuwe, schone economie en een actieve rol voor de overheid, dan kan ieder mens weer zeker zijn van zijn bestaan en ieder kind van een betere toekomst. Het aandeelhouderskapitalisme dient gebreideld te worden. Nieuwe zekerheid voor hen die nu teveel onzekerheid en risico's moeten dragen. Meer samen en minder ieder voor zich.

De afgelopen weken hebben we laten zien dat we gezamenlijk ons leven radicaal om kunnen gooien. Dat toont aan waar we toe in staat zijn. Nu komt het aan op de politieke wil om diezelfde kracht te gebruiken voor een nieuw perspectief. Dat is wat mijn opa 75 jaar geleden en mijn jongste zoon nu met elkaar delen: het geloof in een betere toekomst. We hebben de kans en de plicht om de samenleving na corona eerlijker en fatsoenlijker te maken. Laten we die kans benutten.

— — —

Blijf op de hoogte via pvda.nl/na-corona.